

Guia de Salut Pública per a electes

(Manual per a la transmissió d'informació)

**Diputació
Barcelona**

**AVEDIS
DONABEDIAN**
INSTITUTO UNIVERSITARIO-UAB

GUIA DE SALUT PÚBLICA PER A ELECTES

(MANUAL PER A LA TRANSMISSIÓ D'INFORMACIÓ)

Servei de Salut Pública de la Diputació
de Barcelona

Institut Universitari Avedis Donabedian
Universitat Autònoma de Barcelona

Diputació
Barcelona

AVEDIS
DONABEDIAN
INSTITUT UNIVERSITARI-UAB

AUTORS:

Jordi Sobreques (Institut Universitari Avedis Donabedian-UAB)

Sandra Castañé (Institut Universitari Avedis Donabedian-UAB)

Catalina Chamorro (Diputació de Barcelona, Servei de Salut Pública)

Rosa Suñol (Institut Universitari Avedis Donabedian-UAB)

SUPORT ADMINISTRATIU

Assumpta Pons (Institut Universitari Avedis Donabedian-UAB)

PART I. PART GENERAL	3
1. PRESENTACIÓ.....	5
2. INTRODUCCIÓ A LA SALUT PÚBLICA LOCAL.....	6
2.1. Què és la Salut Pública	6
2.2. Determinants de la salut.....	7
2.3. Estratègia: “Salut a totes les polítiques”	8
3. RESPONSABILITATS DELS ENS LOCALS EN MATÈRIA DE SALUT PÚBLICA	9
3.1. Aigües de consum humà.....	11
3.2. Control sanitari de piscines d'ús públic.....	13
3.3. La seguretat i salubritat de les platges.....	15
3.4. Prevenció i control de la legionel·losi	18
3.5. Control dels animals peridomèstics i plagues.....	20
3.6. Control sanitari d'establiments que realitzen pràctiques de tatuatge i pírcing.....	23
3.7. Control sanitari dels aliments	25
3.8. Promoció de la salut.....	28
4. EL SISTEMA DE SALUT DE CATALUNYA.....	30
4.1. El model sanitari català.....	30
4.1.1. El Departament de Salut.....	30
4.1.2. El Servei Català de la Salut (CatSalut) i els principals proveïdors	31
4.1.3. La Salut Pública a Catalunya	32
4.2. Organització territorial del sistema públic de salut (Regions Sanitàries, Governns Territorials i Àrees Bàsiques Salut).....	35
5. MARC LEGAL	37
5.1. Llei de Salut Pública	37
5.2. Normativa de Règim Local.....	37
6. DIRECTORI DE CONTACTES	38

PART GENERAL

PART I. PART GENERAL

1. PRESENTACIÓ

La Diputació de Barcelona, a través del Servei de Salut Pública, té com a missió oferir eines i suport als ajuntaments en el desenvolupament de les competències municipals que tenen assignades en l'àmbit de la Salut Pública.

Els ajuntaments tenen assignades importants competències per protegir i millorar la salut de la població, mitjançant accions de protecció de la salut i el desplegament de polítiques de promoció d'estils de vida més saludables.

El Servei de Salut Pública de la Diputació de Barcelona els presta suport per dissenyar i implementar polítiques locals de salut pública.

Aquesta Guia de Salut Pública per a electes pretén ser una eina bàsica, de referència i consulta, per a aquelles persones que tenen assignada la responsabilitat política en matèria de salut pública. Alhora, s'ha pensat perquè faciliti la transmissió de la informació més rellevant en el moment en el qual es produeix un canvi de govern en els ens locals o quan canvia la persona responsable de la Regidoria de Salut Pública als ajuntaments.

La guia s'estructura en dues parts, una comuna a tots els municipis amb informació d'interès general (responsabilitats dels ens locals, marc legal, etc.) i una altra específica per a cada municipi, on quedi registrada i documentada la informació específica de l'ajuntament (pressupost assignat a la regidoria, projectes, recursos del municipi en matèria de salut, etc.), quan es produeixi un canvi en la delegació de Salut Pública (canvi d'equip de govern, modificació del cartipàs, canvi de titular de la cartera, etc.).

Confiam en què aquesta nova eina ajudi a avançar en la millora de la qualitat dels serveis de salut pública dels municipis.

2. INTRODUCCIÓ A LA SALUT PÚBLICA LOCAL

2.1. Què és la Salut Pública

La Salut Pública es defineix com el conjunt organitzat d'actuacions dels poders públics i de la societat en el seu conjunt per tal de protegir i promoure la salut de les persones, prevenir la malaltia i tenir cura de la vigilància de la salut.

Tal i com es desprèn de la definició de Salut Pública, aquesta s'ocupa d'oferir serveis i fer intervencions a nivell de tota la comunitat, a diferència dels serveis de salut assistencials (hospitals, centres d'atenció primària, etc.) que bàsicament s'encarreguen de fer les intervencions a nivell individual i personalitzat.

Els objectius fonamentals de les polítiques de Salut Pública són crear i facilitar les condicions que afavoreixin la salut i que millorin la qualitat de vida de la població, reduint-ne les desigualtats.

Per aconseguir aquests objectius es poden diferenciar tres àmbits d'actuació:

- a) **Protecció de la salut**, dirigida a mitigar els efectes negatius que poden tenir diversos elements del medi sobre la salut i el benestar de les persones. Són les intervencions, les prestacions i els serveis destinats a garantir que els productes alimentaris siguin salubres i que els agents físics, químics i biològics presents en el medi no afectin desfavorablement a la salut de les persones.
- b) **Promoció de la salut i prevenció de les malalties**, són prestacions i serveis dirigits a fomentar la salut de la població, i a estimular especialment l'adopció d'estils de vida saludables.
- c) **Vigilància de la salut pública**, incloent el monitoratge i l'avaluació permanent de l'estat de salut de la població (per exemple: grau de cobertura vacunal) i l'actuació davant de brots i emergències (per exemple: toxiinfecció alimentària).

Aquestes actuacions incideixen de manera important en la salut de la població i tenen més impacte que els serveis sanitaris assistencials.

“Cada Euro invertit en accions de Salut Pública és 50 vegades més productiu en termes de salut que l'assistència sanitària a la malaltia¹”

¹ Bunker, J. *Medicine Matters After All: Measuring the Benefits of Medical Care, a Healthy Lifestyle, and a Just Social Environment*. London, 2001; The Nuffield Trust. Newbould J., Taylor D. *Action for Better Public Health*. The School of Pharmacy, University of London, Boots, 2006

2.2. Determinants de la salut

Els *determinants de la salut* són aquelles circumstàncies que influeixen en la salut individual (factors biològics, xarxes socials i comunitàries, estils de vida i condicions de l'entorn) i que determinen l'estat de salut de la població.

La salut dels individus està molt influenciada per l'entorn i per la forma en què les persones viuen, treballen, mengen, es mouen o gaudeixen del seu temps d'oci. Per altra banda, aquestes condicions de vida no depenen exclusivament de decisions individuals, sinó que estan determinades per factors socials, culturals, econòmics o mediambientals².

De fet, els determinants de la salut relacionats amb l'entorn i els estils de vida tenen major pes que la pròpia biologia humana (herència genètica) i les prestacions i qualitat del sistema sanitari, tal i com mostra la figura 1.

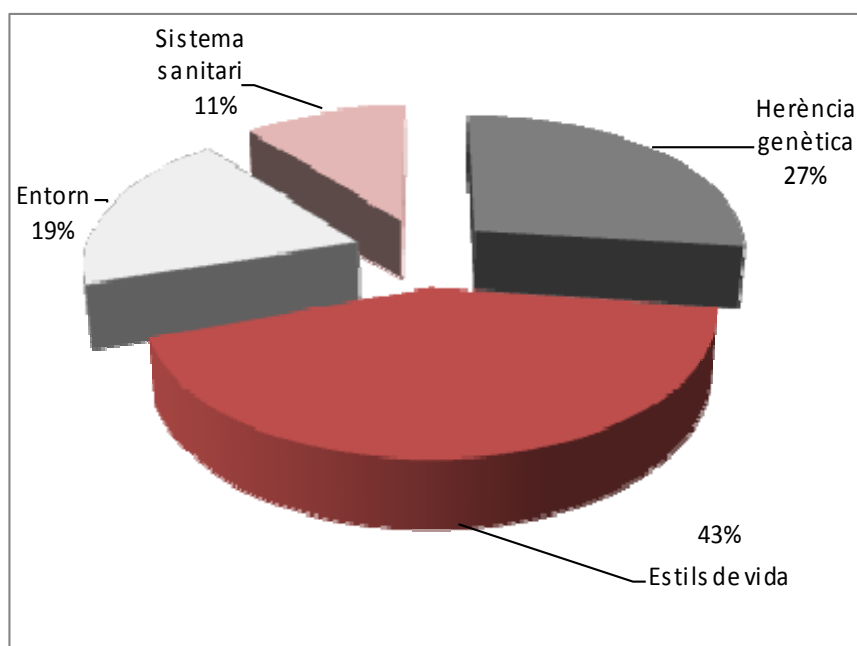

Figura 1. Influència dels diferents determinants de salut

No obstant això, fins ara, les polítiques de salut s'han centrat més en millorar els serveis assistencials, per tractar o pal·liar les malalties, que no en analitzar les causes de les mateixes i adoptar mesures socioeconòmiques o ambientals, per exemple, per prevenir problemes de salut. En els darrers anys, però, la situació ha començat a canviar, especialment amb l'aprovació de l'estratègia "Salut a totes les polítiques".

"Les condicions de vida tenen més relació amb la nostra salut que la quantitat i la qualitat de serveis sanitaris assistencials al nostre abast"

² Artazcoz. L et al: *Informe SESPAS*, 2010

2.3. Estratègia: “Salut a totes les polítiques”

L'estratègia: “*Salut a totes les polítiques*” és una iniciativa de la Unió Europea. Aquesta estratègia, basant-se en la evidència acumulada, proposa que la salut i els seus determinants es tinguin en compte a l'hora de definir polítiques públiques sectorials no sanitàries. És una de les prioritats de salut a Europa

Com ja s'ha comentat en parlar dels determinants de la salut, els serveis o les polítiques sanitàries no són les que més influeixen sobre la salut de les persones. Les decisions polítiques que es prenen en d'altres àmbits, públics i privats, com l'educatiu, el socioeconòmic, l'urbanístic, el mediambiental, etc., tenen un pes molt més important.

Tres exemples que ho il·lustren:

- S'han demostrat efectes sobre la salut de la població relacionats amb els nivells de contaminació atmosfèrica. Les polítiques de mobilitat i la planificació urbana, en tant en quant incrementen la dependència del vehicle privat són les que tenen un major pes. El mateix cal dir respecte a les polítiques energètiques.
- L'augment de l'obesitat a la població és un dels problemes de salut pública més rellevants actualment al nostre país. Les polítiques esportives, el disseny de l'espai públic i, també, les polítiques de mobilitat s'ha demostrat que poden ajudar a mitigar el problema.
- La promoció d'un envelliment actiu i saludable és una de les prioritats a Catalunya, recollida ja al Pla de Salut 2010. La millora de la qualitat de vida d'una població cada cop més envellida, té a veure amb polítiques socials, d'habitatge, de planificació urbana, culturals, i òbviament sanitàries.

L'estratègia “*Salut a totes les polítiques*” vol promoure i vetllar perquè s'incorpori la perspectiva salut en qualsevol de les altres polítiques públiques. Així doncs, els equips de govern municipals han de potenciar els espais de coordinació i treball col·laboratiu i la cooperació entre les diferents regidories i estructures tècniques de l'Ajuntament.

Les experiències que, en el món local han començat a aplicar aquesta estratègia europea, tenen alguns punts en comú: són actuacions innovadores, planificades i avaluable. Tenen una visió a llarg termini. Un evident i positiu impacte social i fan inqüestionable que la creació de cultura, salut, riquesa (benestar) i qualitat ambiental, són fonamentals per a millorar la salut i la qualitat de vida de la ciutadania.

“La millora de salut de la població en un territori ha de ser un compromís de tot l'equip de govern”

3. RESPONSABILITATS DELS ENS LOCALS EN MATÈRIA DE SALUT PÚBLICA

Segons la Llei de Salut Pública 18/2009 de Catalunya els ajuntaments són competents per prestar els serveis mínims en l'àmbit de la salut pública, que es troben relacionats en la Taula 1.

Han de disposar dels recursos humans adequats, i dels recursos econòmics i materials suficients per exercir aquestes competències d'una manera eficaç i eficient.

Aquestes prestacions van destinades a garantir la innocuïtat i la salubritat dels productes alimentaris; preservar la salut de la població davant dels agents físics, químics i biològics; fer vigilància sanitària; i promoure la salut i prevenir la malaltia.

Taula 1. Serveis mínims que han de prestar els ens locals en matèria de salut pública, segons la Llei 18/2009 de Salut Pública, article 52

- a) L'educació sanitària en l'àmbit de les competències locals.
- b) La gestió del risc per a la salut derivat de la contaminació del medi.
- c) La gestió del risc per a la salut pel que fa a les aigües de consum públic.
- d) La gestió del risc per a la salut als equipaments públics i als llocs habitats, incloses les piscines.
- e) La gestió del risc per a la salut en les activitats de tatuatge, micropigmentació i pírcing.
- f) La gestió del risc per a la salut derivat dels productes alimentaris en les activitats del comerç minorista, del servei i la venda directa d'aliments preparats als consumidors, com a activitat principal o complementària d'un establiment, amb repartiment a domicili o sense, de la producció d'àmbit local i del transport urbà. Se n'exclou l'activitat de subministrament d'aliments preparats per a col·lectivitats, per a altres establiments o per a punts de venda.
- g) La gestió dels riscos per a la salut derivats dels animals domèstics, dels animals de companyia, dels animals salvatges urbans i de les plagues.
- h) La policia sanitària mortuòria en l'àmbit de les competències locals.
- i) Altres activitats de competència dels ajuntaments en matèria de salut pública d'acord amb la legislació vigent en aquesta matèria.

Els ens locals poden prestar els serveis mínims de la manera següent:

- a) Amb mitjans humans i tècnics propis per poder realitzar les activitats de salut pública.
- b) Impulsant fórmules de cooperació municipal, mitjançant mancomunitats, consorcis o comunitats de municipis.
- c) Mitjançant convenis d'encàrrecs de gestió a una administració que els doni suport, com poden ser entre d'altres, l'Agència de Salut Pública de Catalunya, la Diputació de Barcelona o el Consell Comarcal.
- d) Externalitzant la realització del servei, mitjançant empreses o entitats amb competència tècnica i, segons el cas, degudament autoritzades.

A continuació, es detalla cada servei mínim que ha de prestar l'ajuntament, tenint en compte com l'ens local assumeix la responsabilitat encomanada i quins són els recursos i interlocutors al seu abast per poder desenvolupar aquestes competències.

La Promoció de la Salut, tot i no ser considerat servei mínim per la Llei 18/2009 de Salut Pública, és una competència pròpia dels municipis³.

Cal reconèixer també el bagatge i l'experiència de molts ajuntaments en el desenvolupament d'activitats i projectes en aquest àmbit.

³ *Informe elaborat pels Serveis Jurídics del Departament de Salut en relació a l'impacte de l'LRSAL sobre les competències locals en salut pública.* Novembre 2014.

3.1. Aigües de consum humà

PER QUÈ ÉS IMPORTANT CONTROLAR LES AIGÜES DE CONSUM PÚBLIC?

L'aigua és un bé natural, comú i indispensable per a la vida: és necessària per a la supervivència i bàsica per a la millora de la salut i la qualitat de vida de les persones. És un factor essencial en tots els sectors per al desenvolupament econòmic i social. A la vegada, l'aigua és un bé escàs que no s'ha de malgastar i del qual s'ha de tenir cura per poder garantir-ne la qualitat.

Pot actuar com una font important de difusió de malalties si no arriba al consumidor final amb suficient garantia sanitària (pot ocasionar malalties que, la majoria de vegades, cursen amb diarrea i febre). Està en estudi determinar la relació existent entre els contaminants que es formen quan el tractament de desinfecció de l'aigua per a la seva potabilització no es realitza correctament i els efectes adversos per a la salut que poden ocasionar, com ara les malalties respiratòries o els trastorns reproductius.

És per això, que totes les parts implicades en el subministrament d'aigua a la població han de prendre les mesures oportunes per prevenir els riscos associats al seu consum. En aquest context, conflueixen els esforços de les entitats gestores del subministrament (si el servei està externalitzat), de l'ajuntament i de les altres administracions implicades.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

Com a responsable del subministrament d'aigua a la població, independentment de si es fa gestió directa o indirecta, ha d'assegurar que l'aigua subministrada a través de qualsevol xarxa de distribució, cisterna o dipòsit mòbil en el seu àmbit territorial, és apta pel consum humà en el seu punt de lliurament i vetllar pel compliment de les obligacions dels titulars d'activitats comercials o públiques associades a l'aigua de consum humà.

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. El control analític periòdic de la xarxa d'abastament d'aigua de consum humà fins al punt de lliurament al consumidor en el cas de gestió directa, o supervisió d'aquest en el cas de gestió indirecta.
2. El control analític periòdic de les cisternes o dipòsits mòbils fins al punt de lliurament al consumidor, si procedeix.
3. L'elaboració, actualització i aplicació dels protocols d'autocontrol si l'ajuntament gestiona de forma directa el subministrament.
4. En al cas de gestió indirecta, la supervisió dels protocols d'autocontrol, verificant la seva correcta actualització i aplicació.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot aprovar reglaments o ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** el Servei de Salut Pública posa a l'abast dels ens locals de menys de 5.000 habitants una cartera de Serveis que facilita la prestació dels serveis mínims en relació a la gestió del risc de les aigües de consum humà.

Suport per al control analític: adreçat a Ajuntaments de municipis de fins a 1.000 habitants, tant si es realitza una gestió directa de les aigües de consum humà com si es fa a través d'una empresa subcontractada (gestió indirecta); i Ajuntaments d'entre 1.000 i 5.000 habitants que gestionin directament la seva xarxa d'aigua de consum humà.

Suport per a l'elaboració i/o actualització dels protocols d'autocontrol: adreçat a Ajuntaments de fins a 5.000 habitants que gestionin directament la seva xarxa d'aigua de consum humà.

- **Agència de Salut Pública de Catalunya:** per mitjà de les funcions que l'hi atorga El RD140/2003 en els articles 2 i 19 i el Pla de Vigilància de Catalunya en l'article 9, inspeccions de la xarxa d'abastament d'aigua potable, vigilància sanitària, avaluació dels riscos sanitaris, tractament de no conformitats i gestió de brots associats a l'aigua de consum humà.
- **Agència Catalana de l'Aigua (ACA):** homologació de noves captacions.
- **Associacions de Municipis (Mancomunitats):** gestió conjunta del servei.

Normativa específica:

- RD 140/2003, de 7 de febrer, pel qual s'estableixen els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua de consum humà.
- Pla de Vigilància i Control Sanitaris de les Aigües de Consum Humà de Catalunya. Desembre de 2005

➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

3.2. Control sanitari de piscines d'ús públic

PER QUÈ ÉS IMPORTANT EL CONTROL SANITARI DE LES PISCINES D'ÚS PÚBLIC?

Les piscines públiques (de poliesportius, municipals, cases de colònies, càmpings, hotels, etc.) són instal·lacions per a l'esbarjo o per a l'exercici i han de complir uns requeriments constructius, d'ús i de manteniment. Aquestes indicacions tenen com a objectiu reunir les condicions adequades per a les quals han estat destinades, a la vegada que han de ser llocs segurs i confortables tant per a les persones que hi treballen com per als usuaris i públic en general.

Les persones usuàries d'aquestes instal·lacions estan exposades a tots els riscos associats, amb l'agreuja que la major part del cos està desprotegit. Per tant, la possible transmissió de les malalties infecto-contagioses que poden presentar-se en les instal·lacions comunitàries per a l'ús lúdic o esportiu de l'aigua, com per exemple els típics peus d'atleta, fa necessària una adequada i acurada vigilància d'aquestes instal·lacions.

El control sanitari s'ha de dur a terme amb un seguit d'intervencions que han d'impedir una proliferació dels microorganismes presents en l'aigua, com ara els fongs, virus i bacteris, lligats principalment a processos gastrointestinals, problemes oculars i dèrmics. També és important garantir un correcte tractament de l'aigua. Els desinfectants utilitzats són molt reactius en contacte amb la matèria orgànica que hi ha dins la piscina (cabells, suor, etc.) i generen compostos que poden passar a l'aire ràpidament i ser respirats pels banyistes, produint-los problemes respiratoris (per exemple ofec); així com també altres compostos que poden ser absorbits per la pell durant el bany i que poden provocar, entre d'altres, irritacions dèrmiques.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

Com a gestor del risc per a la salut derivat de les piscines d'ús públic, ha d'establir una vigilància d'aquestes instal·lacions per tal de tenir sota control el risc sanitari que poden representar.

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. L'autorització de les piscines que s'instal·lin al seu terme municipal.
2. La vigilància i el control sanitari (inspecció i supervisió dels plans d'autocontrol) de les piscines d'ús públic.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot aprovar reglaments o ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** el Servei de Salut Pública posa a disposició de tots els Ajuntaments amb prioritat pels municipis de fins a 200.000 habitants suport tècnic per a la realització de la inspecció higienicosanitària de piscines d'ús públic. També facilita a tots els Ajuntaments protocols d'inspecció d'aquestes instal·lacions.
- **Agència de Salut Pública de Catalunya:** per mitjà del corresponent conveni de col·laboració, inspeccions higienicosanitària de piscines d'ús públic i controls sanitaris, vigilància sanitària, així com avaluació i gestió del risc de piscines d'ús públic.
- **Associacions de Municipis (Mancomunitats):** gestió conjunta del servei

Normativa específica:

- Reial Decret 742/2013, de 27 de setembre, pel qual s'estableixen els criteris tecnicosanitaris de les piscines.
- Decret 165/2001, de 12 de juny, de modificació del Decret 95/2000, de 22 de febrer, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables a les piscines d'ús públic.
- Decret 95/2000, de 22 de febrer, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables a les piscines d'ús públic.

➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

3.3. La seguretat i salubritat de les platges

PER QUÈ ÉS IMPORTANT EL CONTROL SANITARI DE LES PLATGES?

El fet que la costa sigui un espai únic, escàs i limitat obliga a procedir amb extrema cura a l'hora de prendre les decisions que l'afecten. La gestió del litoral està esdevenint un dels eixos principals per als municipis costaners, ja que els suposa una font de riquesa però alhora han de vetllar per a la protecció tant del medi ambient com de la salut de les persones usuàries d'aquests espais d'ús públic.

Des del punt de vista de la salut, els riscos relacionats amb l'ús de les platges tenen a veure amb:

- El sol: si l'exposició solar és excessiva pot comportar insolació, cremades solars, deshidratació, cop de calor, reaccions al·lèrgiques i fins i tot a llarg termini càncer de pell.
- L'aigua de mar: pot produir ofegament, talls de digestió o accidents dins de l'aigua. També pot ser font de transmissió de virus, bacteris, fongs o paràsits i produir infeccions com la gastroenteritis, la conjuntivitis o la otitis.
- Organismes presents en l'aigua: poden produir picades per meduses, aranyes de mar i/o eriçons de mar, entre d'altres.
- La sorra: pot causar ferides o lesions dèrmiques si no està neta.

A Catalunya, degut al seu bon clima i la llargada de les seves costes, les platges s'utilitzen en temporades cada vegada més llargues i no només a l'estiu, tant per la població catalana com pels turistes, com a espai lúdic o per fer exercicis aquàtics. Segons l'Agència Catalana de l'Aigua, al 2014, el 91% de les platges del litoral català van presentar una qualitat sanitària excel·lent.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

D'acord amb la Llei de costes els ajuntaments tenen la responsabilitat de prestar el servei de salvament i socorrisme a les platges.

D'acord amb la Llei de salut pública són també responsables del control d'establiments alimentaris existents a les platges.

El control de les aigües de mar és competència de la Generalitat de Catalunya i el realitza l'Agència Catalana de l'Aigua.

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. Prestació del servei de salvament i socorrisme.
2. Senyalització de les platges vigilades i no vigilades.
3. Informació als usuaris de les platges de la prestació de serveis de salvament i socorrisme.
4. Informació als usuaris de les platges de la qualitat de l'aigua.
5. Vigilància i control dels establiments de temporada o fixos que elaborin i/o subministrin aliments.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot establir reglaments o ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** el Servei de Salut Pública posa a disposició de tots els Ajuntaments de municipis costaners de la demarcació territorial de Barcelona, suport econòmic per garantir el servei de salvament i socorrisme; per al lloguer i el manteniment del material sanitari i les infraestructures de vigilància, i per a campanyes d'educació i informació relacionades amb la protecció i la promoció de la salut. També els facilita material informatiu i de sensibilització.
- **Agència de Salut Pública de Catalunya:** pot donar suport en l'avaluació, gestió del risc, vigilància i control sanitari.
- **Associacions de Municipis (Mancomunitats):** gestió conjunta del servei.
- **Agència Catalana de l'aigua (ACA):** control de l'aigua de bany, meduses i fitoplàncton nociu i tòxic (microalgues que viuen en l'aigua), neteja de les aigües litorals (recollida de sòlids flotants).

Normativa específica:

Àmbit estatal

- RD 876/2014, de 10 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament General de Costes (BOE núm. 247, del 11/10/2014).
- Llei 2/2013, de 29 de maig, de protecció i ús sostenible del litoral i de modificació de la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de Costes.
- RD 1341/2007, de 11 de octubre , sobre la gestió de la qualitat de les aigües de bany (BOE núm. 257, del 26/10/2007).
- Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes (article 115, apartat d) (BOE núm. 181, del 29/07/1988) . [en format pdf, 1,12 Mb]
- RD 1471/1989, de 1 de desembre, pel que s'aprova el reglament General pel desenvolupament i l'execució de la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes (BOE núm. 297, del 02/12/1989) . [en format pdf, 2,07 Mb]
- Ordre de 31 de juliol de 1972, normes per a la seguretat humana en llocs de bany (BOE núm.184, del 02/08/1972) . [en format pdf, 80,9 Kb]

Àmbit autonòmic

- Llei 13/2002, de 21 de juny, de turisme de Catalunya (DOGC núm. 3669, del 03/07/2002).

➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

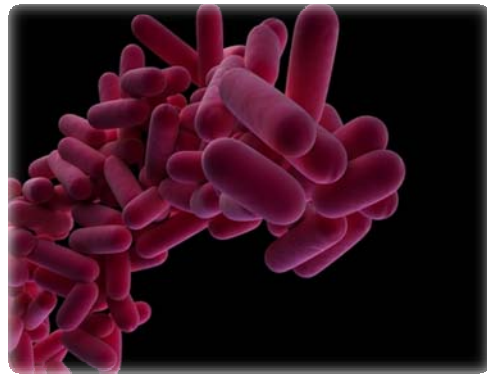
3.4. Prevenció i control de la legionel·losi

PER QUÈ ÉS IMPORTANT EL CONTROL SANITARI DE LA LEGIONEL·LOSI?

La prevenció i el control de la legionel·losi és un dels objectius de salut pública dins de l'estratègia de lluita contra les malalties infeccioses emergents.

És una malaltia que afecta a les vies respiratòries i que en els casos més greus es presenta com una pneumònia. Depenent de les característiques de la persona susceptible pot arribar a ser molt greu i, fins i tot, provocar-li la mort (més freqüent en persones d'edat avançada o persones immuno deprimides).

És un bacteri ambiental i es troba molt estès a la natura: en llacs, rius i estanys. Del medi natural pot passar a colonitzar els sistemes d'aigua calenta i freda dels edificis o altres sistemes que necessiten aigua per funcionar i, si troba les condicions que afavoreixen el seu creixement (temperatura, nutrients en aigua estancada, etc.) comença a multiplicar-se. Si la instal·lació disposa de sistemes productors d'aerosols, aquestes microgotes d'aigua poden contenir *Legionel·la* i convertir-se en focus d'infecció per a les persones que les inhalin i desenvolupar una legionel·losi.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

Les competències municipals en matèria de prevenció i control de legionel·losi es poden dividir en dos àmbits: com a titulars d'instal·lacions (en aquest cas es té les mateixes obligacions que les empreses que tenen instal·lacions de risc) i com a administració competent en les activitats de control (funció inspectora de les instal·lacions de baix risc i de col·laboració amb el Departament de Salut en cas de brot epidèmic).

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. El compliment dels Programes d'autocontrol (manteniment, neteja i desinfecció) basats en el sistema d'anàlisi de perills i punts de control crític per a la prevenció de la legionel·losi en les instal·lacions de titularitat municipal.
2. El manteniment i control del cens d'empreses amb torres de refrigeració i condensadors evaporatius.
3. La funció inspectora de les instal·lacions de baix risc: instal·lacions d'ús col·lectiu que acumulin aigua freda per al seu funcionament i produeixin aerosols, com ara les fonts ornamentals.
4. Col·laboració amb el Departament de Salut en la investigació de brots epidèmics.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot aprovar reglaments o ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** Per a tots els Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona presta suport econòmic per a la prevenció i control de la legionel·losi dins dels projectes i activitats de sanitat ambiental. També posa a l'abast de tots els Ajuntaments de la província els Protocols d'inspecció de legionel·losi de les instal·lacions de baix risc i ofereix assessorament tècnic
- **Agència de Salut Pública de Catalunya:** Realitza les inspeccions de les instal·lacions d'alt risc (control sanitari), la vigilància sanitària i la gestió dels brots epidèmics al municipi.

Normativa específica:

- RD 830/2010, de 25 de juny, pel que s'estableix la normativa reguladora de la capacitat per a realitzar tractaments amb biocides. Aquesta norma modifica l'article 13 del RD 865/2003.
- Decret 352/2004, de 27 de juliol, pel qual s'estableixen les condicions higienicosanitàries per a la prevenció i el control de la legionel·losi.

➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

3.5. Control dels animals peridomèstics i plagues

PER QUÈ ÉS IMPORTANT EL CONTROL DELS ANIMALS PERIDOMÈSTICS I PLAGUES?

Es considera una plaga al conjunt dels éssers vius que, en un lloc determinat, per la seva abundància i/o característiques poden causar molèsties, perjudicis, problemes sanitaris o econòmics a les persones (exemple: el mosquit tigre, aus transmissores de malalties, etc.).

Els coloms són animals peridomèstics i cal controlar les seves poblacions per evitar o com a mínim reduir els problemes que ocasionen, vetllant alhora, pel manteniment d'un equilibri que permeti la convivència amb garanties de salubritat.

Les plagues d'artròpodes i rosegadors també poden ocasionar problemes en la salut de la població, ja que poden transmetre malalties. Quan la transmissió de la malaltia es produeix d'un vertebrat a un ésser humà directament o a través d'un vector, s'anomena zoonosi.

És important controlar aquestes plagues urbanes per protegir la salut de les persones i per mantenir la via pública i edificis municipals d'ús públic sanejats i poder garantir la seva salubritat.

Per tant, el control de plagues en el medi urbà és un aspecte de vital importància per a les implicacions en la salut pública i en la qualitat de vida dels ciutadans. Prevenir una plaga és millor que combatre-la.

La gestió del servei s'ha d'ajustar a la normativa vigent de productes biocides, de prevenció de riscos laborals i altres normes relacionades amb aquests serveis. El mal ús o ús inadequat dels productes empleats pot esdevenir un risc més alt que la plaga que es vol eliminar o controlar.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

Com a gestors del risc per a la salut derivat dels animals peridomèstics i les plagues, cal mantenir la salubritat en els espais públics (via pública, clavegueram, etc.), i els edificis de titularitat municipal, i vetllar perquè en els espais de titularitat privada no es desenvolupi cap plaga que pugui afectar la salubritat del lloc o crear molèsties entre la ciutadania.

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. El control de manera continuada i sistemàtica de les poblacions de coloms. Sota criteris de lluita integrada, prioritzant les mesures preventives i correctores.
2. El control de forma continuada i sistemàtica de les poblacions d'artròpodes (per exemple mosquits i d'altres insectes) i rosegadors aplicant els criteris de lluita integrada, prioritzant les mesures preventives i correctores.
3. Informació a la població.

Per realitzar les tasques de control de plagues, les empreses han d'estar autoritzades per la Generalitat de Catalunya. De la mateixa manera, també ho ha d'estar l'ajuntament si ho fa amb recursos propis.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot establir reglaments o ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** el Servei de Salut Pública posa a l'abast dels ens locals una cartera de Serveis que facilita la prestació dels serveis mínims en relació a la gestió del risc per a la salut derivat dels animals peridomèstics i les plagues.

Plagues urbanes:

Suport tècnic: adreçat als Ajuntaments de municipis de fins a 100.000 habitants, on tècnics de la Diputació de Barcelona fan el control a l'empresa contractada per l'ajuntament per a la gestió de plagues. Per a tots els Ajuntaments suport per identificar plagues desconegudes i aportar propostes de mesures correctores; per a realitzar l'enquesta entomològica en compliment del protocol de vigilància d'arbovirosis; diagnòsi de situació envers els mosquits culícids en poblacions on aquests insectes puguin suposar un problema de salut. Per últim al'abast de tots els Ajuntaments de la província es troba una exposició referent al mosquit tigre i material educatiu.

Suport econòmic: adreçat a tots els Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona en matèria de sanitat ambiental, en concret per a: Control integral de plagues urbanes (desinsectació i desratització); Prevenció de la legionel·losi; Prevenció de l'expansió del mosquit tigre; Control integral d'aus urbanes.

Control d'aus urbanes:

Suport tècnic: adreçat a tots Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona on un tècnic de la Diputació de Barcelona valora els inconvenients causats i proposa mesures correctores, acompanyat per un tècnic del municipi. A l'abast de tots els Ajuntaments es troba material de difusió.

Suport econòmic: adreçat a tots Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona pel control integral de les aus urbanes dins de projectes i activitats de sanitat ambiental.

- **Agència de Salut Pública de Catalunya:** suport tècnic (avaluació de riscos i control de plagues) per mitjà del corresponent conveni de col·laboració.

➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

3.6. Control sanitari d'establiments que realitzen pràctiques de tatuatge i pírcing

PER QUÈ ÉS IMPORTANT EL CONTROL SANITARI D'ESTABLIMENTS ON ES REALITZEN PRÀCTIQUES DE TATUATGE I PÍRCING?

En els darrers anys s'ha estès un model estètic que comporta la decoració del cos humà amb tatuatges o micropigmentacions sobre la pell i perforacions per posar-hi anells, arracades i altres objectes metàl·lics (conegut amb el nom de pírcing i que exclou la perforació del lòbul de l'orella mitjançant la tècnica de subjecció d'una arracada automàtica, estèril i d'un sol ús.

Amb l'ús d'aquestes tècniques es produeix una perforació de la pell, i per tant, es trenca la barrera de protecció més externa del cos. Suposa un risc potencial per a la transmissió de malalties a través de la sang (com el virus de la immunodeficiència humana i causant de la Sida, o el virus de l'hepatitis B o C, etc.) associat a aquestes pràctiques. També pot causar, entre d'altres, infeccions per bacteris o fongs si les tintes utilitzades són defectuoses o al·lèrgies si el sistema immunitari de la persona reacciona davant dels materials utilitzats.

Per això és necessari controlar els establiments on, exclusivament o juntament amb altres activitats, es realitzen aquestes pràctiques, per garantir que les activitats es realitzen amb condicions higienicosanitàries (incloent una formació sanitària per als professionals), amb la finalitat de protegir la salut del personal aplicador i de les persones usuàries d'aquests serveis.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

Els ajuntaments tenen la competència per gestionar el risc per a la salut en les activitats de tatuatge, micropigmentació i pírcing, tant en els establiments com en les parades ambulants que s'instal·len al seu municipi durant les fires, congressos i d'altres esdeveniments.

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. Autorització sanitària de funcionament dels establiments sedentaris i ambulants instal·lats dins del seu terme municipal.
2. Vigilància i control de les condicions higienicosanitàries dels establiments (sedentaris i ambulants) on es realitzen les activitats de tatuatge, micropigmentació i pírcing.
3. Comunicar a l'Agència de Salut Pública de Catalunya els establiments autoritzats.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot establir reglaments o ordenances específiques en aquest pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** Per a tots els Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona presta suport tècnic per a inspeccions higienicosanitàries d'establiments de tatuatge, pírcing o micropigmentació. A l'abast de tots els Ajuntaments es troben els protocols per a la inspecció d'aquests establiments.
- **Agència de Salut Pública de Catalunya :** suport tècnic, per mitjà del corresponent conveni de col·laboració, en l'avaluació i gestió del risc, on s'inclouen accions de vigilància i control sanitari.

Normativa específica:

- Decret 90/2008, de 22 d'abril, pel qual es regulen les pràctiques de tatuatge, micropigmentació i pírcing, així com els requisits higienicosanitaris que han de complir els establiments on es realitzen aquestes pràctiques.

Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

3.7. Control sanitari dels aliments

PER QUÈ ÉS IMPORTANT EL CONTROL SANITARI DELS ALIMENTS?

La seguretat dels aliments, juntament amb la nutrició, és un tema de vital importància en el món sencer. Les recents crisis sanitàries europees relacionades amb els productes alimentaris han posat en evidència la complexitat del procés de producció d'aliments i la necessitat d'abordar la seguretat alimentària amb una estratègia global que reculli tots els aspectes de la cadena alimentària, des de la producció primària fins al subministrament final, amb un únic objectiu: la producció d'aliments segurs que garanteixin la protecció de la salut i els interessos de la població.

Els ciutadans i ciutadanes d'avui en dia volen saber cada vegada més sobre els productes que mengen i beuen i tenen com a expectatives legítimes, no solament estar segurs davant els riscos reals, sinó també sentir-se segurs i allunyats de la sospita permanent.

El problema principal en matèria d'innocuitat alimentària a Catalunya continuen sent els riscos biològics, causants de la practica totalitat de les malalties de transmissió alimentària diagnosticades. Es tracta normalment d'afeccions de caràcter lleu amb uns nivells de mortalitat molt baixos. En els darrers anys s'ha observat una tendència a la baixa del nombre de brots de toxiinfecció alimentària i de persones afectades.

La *Salmonel·la*, vehiculada per la maionesa i d'altres ovoproduccions, és el microorganisme responsable de la major part dels brots, tot i que en els darrers anys estan disminuint. D'altres gèrmens responsables de brots, tot i que en menor freqüència, estan molt relacionats amb la contaminació per part dels manipuladors⁴.

Cal, també, recordar que els paràsits presents en alguns peixos (com per exemple l'anisakis) o els productes químics (com per exemple els metalls pesants, sulfits o la histamina) presents en alguns productes alimentaris poden posar en perill la seguretat d'alguns aliments.

QUÈ HA DE FER L'AJUNTAMENT?

Com a gestors del risc per a la salut derivat dels productes alimentaris ha de controlar les activitats desenvolupades pel comerç minorista, la restauració, la producció d'àmbit local i el transport urbà d'aliments.

⁴ Pla de Seguretat Alimentària de Catalunya 2012-2016

L'Ajuntament assumeix aquesta responsabilitat mitjançant:

1. Vigilància i control de les condicions higièniques i sanitàries dels establiments alimentaris (comerç minorista i restauració col·lectiva comercial).
2. Vigilància i control de les condicions higièniques i sanitàries en els mercats ambulants i fires del municipi.
3. Vigilància i control de les condicions higièniques i sanitàries en la producció d'àmbit local.
4. Vigilància i control de les condicions higièniques i sanitàries en el transport d'aliments dins del municipi.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot establir ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** el Servei de Salut Pública ofereix suport tècnic i econòmic als ajuntaments per tal de contribuir al desenvolupament d'aquestes competències.

Suport tècnic: adreçat a Ajuntaments de municipis de fins a 20.000 habitants, amb atenció prioritària als menors de 15.000, al que se'ls hi realitza la vigilància i control sanitari dels establiments alimentaris. A l'abast de tots els Ajuntaments de la província es troben els protocols per al control dels establiments alimentaris minoristes i de restauració col·lectiva comercial i diferents documents com ara guies de pràctiques correctes, fitxes de condicions higièniques, criteris registrals.....

Suport econòmic: adreçat a tots els Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona, amb excepció d'aquells hagin rebut suport tècnic per a la vigilància i control sanitari d'establiments alimentaris.

- **Agència de Salut Pública de Catalunya:** suport tècnic, per mitjà del corresponent conveni de col·laboració.
- **Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA):** Suport en la coordinació i gestió del risc en seguretat alimentària.

Normativa específica:

- RD 199/2010, de 26 de febrer, pel qual es regula l'exercici de venda ambulat o no sedentària
- Reglament 853/2004 del Parlament Europeu i del Consell de 29 d'abril de 2004, pel qual s'estableixen les normes específiques d'higiene dels aliments d'origen animal
- Reglament (CE) 852/2004 del Parlament Europeu i del Consell de 29 d'abril de 2004, relatiu a la higiene dels productes alimentaris
- Reglament (CE) 178/2002 del Parlament Europeu i del Consell de 28 de gener de 2002, pel qual s'estableixen els principis i requisits generals de la legislació alimentària, es crea l'Autoritat Europea de Seguretat Alimentària i es fixen els procediments relatius a la seguretat alimentària

Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

3.8. Promoció de la salut

PER QUÈ ÉS IMPORTANT LA PROMOCIÓ DE LA SALUT?

La promoció de la salut (fent referència a la Llei de Salut Pública 18/2009, article 2k) són les actuacions, prestacions i serveis destinats a fomentar la salut individual i col·lectiva i a impulsar l'adopció d'estils de vida saludables per mitjà de les intervencions adequades en matèria d'informació, comunicació i educació sanitària.

La detecció de les necessitats de la població a partir dels determinants de la salut, prioritzen les intervencions en promoció de la salut que s'han de realitzar. Han de contribuir a augmentar el coneixement que tenen els individus sobre la seva salut, reforçar els recursos comunitaris, afavorir la cohesió social, garantir la participació comunitària i crear entorns saludables. En resum, reduir les diferències de salut entre la ciutadania i assegurar la igualtat d'oportunitats a tota la població perquè puguin aconseguir una millor qualitat de vida.

A partir de la situació de salut a Catalunya, es prioritzen les intervencions en àmbits com: alimentació i nutrició, activitat física i salut, afectivitat i sexualitat, salut mental, prevenció d'accidents i primers auxilis, ús de substàncies addictives, abús del consum d'alcohol o salut bucodental.

L'efectivitat de la promoció de la salut s'ha de valorar a mitjà i llarg termini, ja que ha de passar un temps per poder detectar l'impacte de les intervencions realitzades en aquest camp.

QUÈ POT FER L'AJUNTAMENT?

L'ajuntament pot desenvolupar activitats en matèria de salut pública més enllà dels serveis mínims descrits en la Llei de salut pública 18/2009, oferint a la població intervencions que ajudin a incrementar el control sobre la seva salut i així obtenir estils de vida més saludables.

L'Ajuntament pot assumir aquesta responsabilitat mitjançant:

1. Intervencions de promoció de la salut per aconseguir una millora de la qualitat de vida de la població, considerant l'àmbit educatiu com a prioritari.
2. Intervencions orientades a la disminució de les desigualtats i al foment d'entorns que ajudin a la població a viure de manera més saludable.

QUINS SÓN ELS RECURSOS I INTERLOCUTORS DE L'AJUNTAMENT?

L'Ajuntament pot aprovar reglaments o ordenances específiques en aquest àmbit i pot demanar suport a les següents administracions:

- **Diputació de Barcelona:** el Servei de Salut Pública posa a l'abast dels ens locals suport tècnic i econòmic en relació a la promoció de la salut que poden portar a terme els ajuntaments.

Suport tècnic: Adreçat als Ajuntaments de fins a 20.000 habitants, facilitant-los-hi gratuïtament activitats educatives (tallers, xerrades, conferències..) de promoció d'estils de vida saludables També posa a l'abast de tots els Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona exposicions i material educatiu en matèria de promoció de la salut.

Suport econòmic: per a tots els Ajuntaments de la demarcació territorial de Barcelona, per al desenvolupament de projectes i accions adreçades a la promoció de la salut.

- ➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

4. EL SISTEMA DE SALUT DE CATALUNYA

4.1. El model sanitari català

El nostre model sanitari es va concretar l'any 1990 en la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya (LOSC). El mapa sanitari, sociosanitari i de salut pública és l'instrument de planificació que estableix quins serveis es presten als ciutadans en cadascun dels àmbits geogràfics i es basa en criteris d'equitat, eficiència, sostenibilitat i satisfacció a la ciutadania.

A Catalunya existeix una sola xarxa d'utilització pública que agrupa tots els recursos sanitaris i sociosanitaris i de salut pública, siguin o no de titularitat pública, i que recull una tradició d'entitats (mútues, fundacions, consorcis, centres de l'Església) històricament dedicades a l'atenció de la salut.

És característic del model sanitari català la separació de les funcions de compra i provisió de serveis.

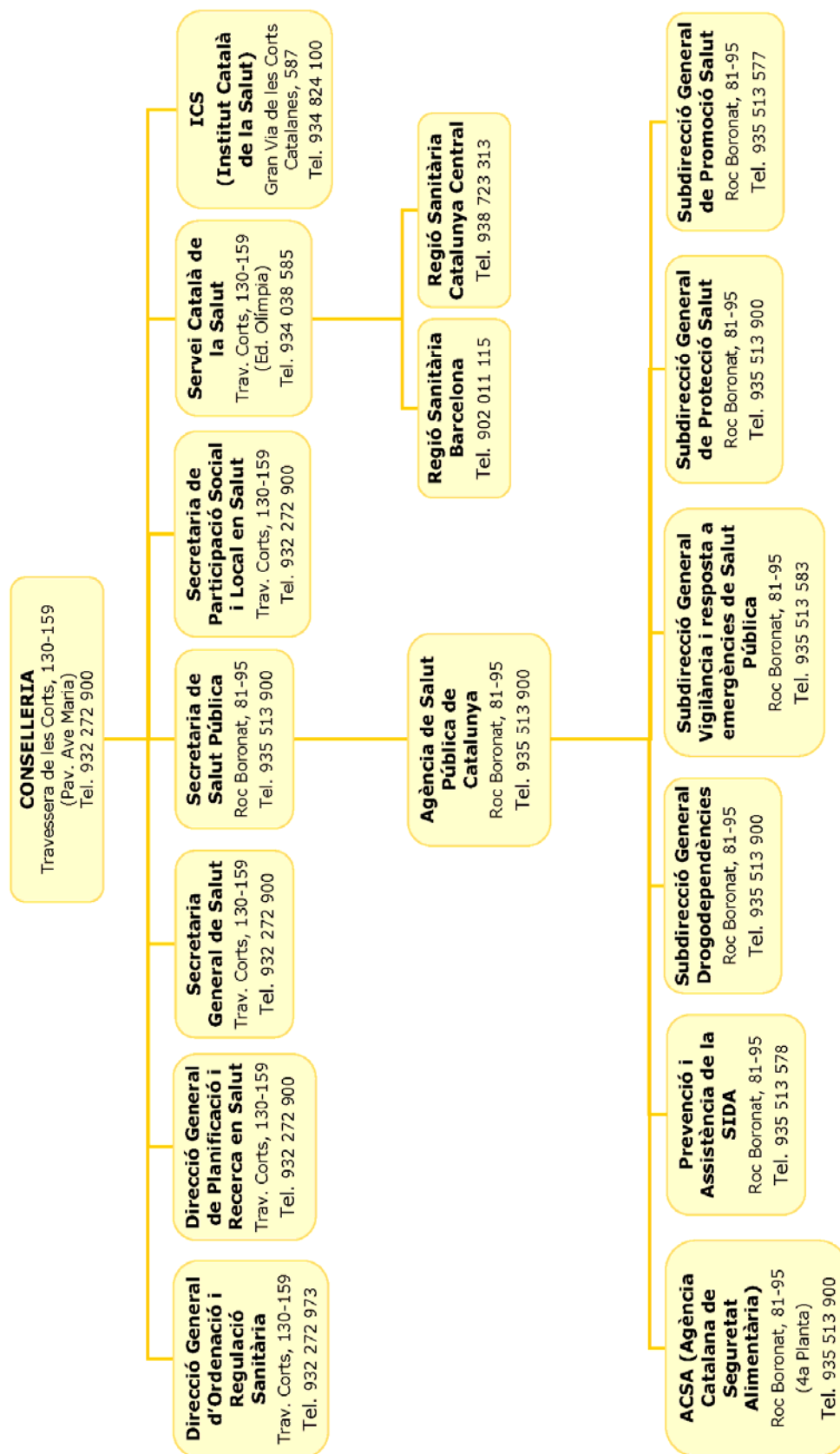
4.1.1. El Departament de Salut

Catalunya té transferida la competència de Salut des de l'any 1981 de manera quasi completa (excepte sanitat exterior) i basada en els principis d'universalitat, equitat i gratuïtat.

El Departament de Salut és la màxima autoritat en la definició, planificació i desenvolupament de serveis de Salut a Catalunya per adequar-los a les necessitats de la població. El Departament de Salut determina les polítiques que cal portar a terme i comprèn diferents direccions generals que fan efectives aquestes polítiques.

Al continuació trobareu un organigrama esquemàtic de les estructures del Departament de Salut més relacionades amb els àmbits d'intervenció dels ajuntaments.

Organigrama esquemàtic de les estructures del Departament de Salut més relacionades amb els àmbits d'intervenció dels ajuntaments

4.1.2. El Servei Català de la Salut (CatSalut) i els principals proveïdors

El CatSalut és un ens adscrit al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Té com a missió garantir una atenció sanitària de cobertura pública de qualitat a tota la població de Catalunya mitjançant una adequada adaptació de l'oferta sanitària a les necessitats de la ciutadania. Actua com a comprador de serveis i defineix les línies estratègiques per a la provisió de serveis.

Compra els serveis sanitaris en funció de les necessitats de salut de la població, avalua la satisfacció de la ciutadania amb els serveis prestats i promou el projecte de descentralització que ha permès incorporar els ajuntaments en el govern territorial de salut.

L'Institut Català de la Salut (ICS) és el principal proveïdor públic de serveis sanitaris d'atenció primària i hospitals. S'organitza perifèricament en àrees de gestió i té la titularitat de la majoria de centres d'Atenció Primària de Catalunya. Els altres proveïdors són majoritàriament empreses públiques i entitats sense ànim de lucre, a vegades organitzades en forma de consorcis amb una significativa participació municipal.

4.1.3. La Salut Pública a Catalunya

Secretaria de Salut Pública

La Secretaria de Salut Pública està adscrita al Departament de Salut, i te entre les seves funcions:

- Establir les directrius i les prioritats en salut pública, d'acord amb les indicacions del Pla interdepartamental de salut pública i del Pla de salut de Catalunya, i coordinar-ne i supervisar-ne la implantació i l'execució. Impulsar, liderar i coordinar el procés d'elaboració, avaluació, seguiment i actualització del Pla interdepartamental de salut pública i del Pla de seguretat alimentària.
- Tutelar la coordinació entre els diferents departaments de la Generalitat implicats en les polítiques de salut pública i salut laboral i potenciar la cooperació i la coordinació entre totes les administracions públiques competents en matèria de salut pública.
- Exercir les funcions d'autoritat sanitària en l'àmbit de la salut pública que li siguin atribuïdes normativament.

El Decret 119/2014, de 5 d'agost, de reestructuració del Departament de Salut, defineix, entre d'altres aspectes, les funcions i estructura de la Secretaria de Salut Pública.

A nivell territorial crea les subdireccions de coordinació de Salut Pública, i, els hi assigna els serveis de salut pública a nivell de territori.

A la demarcació de Barcelona (excloent Barcelona Ciutat), l'estructura és la següent:

Regió sanitària	Sector
BARCELONA	Servei de SP a Barcelonès Nord i Maresme
	Servei de SP al Penedès i Garraf
	Servei de SP a Baix Llobregat Centre-Litoral i L'Hospitalet i Baix Llobregat Nord
	Servei de SP al Vallés Occidental Est
	Servei de SP al Vallés Occidental Oest
	Servei de SP al Vallés Oriental
CENTRAL	Servei de SP a l'Anoia
	Servei de SP al Solsonès, Bages i Berguedà
	Servei de SP a Osona

Taula 2: Regions i sectors de la demarcació de Barcelona⁵, excepte Barcelona ciutat.

Diputació de Barcelona (DIBA)

El Servei de Salut Pública desenvolupa accions per fomentar i protegir la salut de les persones, impulsar noves polítiques locals de salut pública i millorar la capacitat dels responsables polítics i del personal tècnic dels municipis.

Per aconseguir amb aquests objectius:

1. Ajuda tècnicament i econòmicament els municipis per realitzar programes i activitats per fomentar estils de vida saludables, per garantir la salubritat dels equipaments i espais públics, i el control sanitari de l'aigua de consum humà i dels aliments, entre d'altres.
2. Promou estudis per detectar les necessitats i les desigualtats en salut per aconseguir l'equitat territorial.
3. Treballa perquè es tingui en compte en l'àmbit municipal l'impacte de totes les polítiques (urbanisme, educació, medi ambient...) en la salut de les persones.

⁵ Segons el Decret 105/2005, de delimitació de les regions sanitàries i dels sectors sanitaris del Servei Català de la Salut.

Ajuntaments

Com s'ha recollit anteriorment, els ajuntaments han de prestar uns serveis mínims en matèria de salut pública. La situació, però, pel que fa a l'assumpció de les seves responsabilitats és molt heterogènia.

La salut pública és una matèria inclosa pràcticament en la totalitat dels organigrames polítics dels ajuntaments s majors de 10.000 habitants de la de marcació territorial de Barcelona. Tots els ajuntaments tenen regidories de Salut Pública, però amb organitzacions, recursos i prestació de serveis molt diversos, fins i tot en municipis de grandària similar⁶.

⁶ *Panel de Políticas Locals de Salud Pública. Els ajuntaments de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona.* Fundació Pi i Sunyer, 2012

4.2. Organització territorial del sistema públic de salut (Regions Sanitàries, Governos Territorials i Àrees Bàsiques Salut)

A Catalunya el sistema de Salut s'organitza territorialment en Regions Sanitàries, Sectors i Àrees Bàsiques de Salut (ABS).

El mapa sanitari, sociosanitari i de salut pública és l'instrument que estableix quins serveis es presten als ciutadans en cadascun dels àmbits geogràfics. L'estructuració territorial sanitària, a vegades no es correspon amb les diferents divisions administratives de Catalunya (municipis, comarques i províncies), però en aquests casos compta amb l'acord dels ajuntaments dels municipis afectats.

Regions Sanitàries:

Les Regions Sanitàries constitueixen els òrgans descentralitzats de la gestió del sistema sanitari, és a dir, es creen per descentralitzar el sistema de salut i poder-lo apropar al ciutadà. Actualment, Catalunya està formada per 7 Regions Sanitàries: Barcelona, Catalunya Central, Girona, Lleida, Alt Pirineu i Aran, Tarragona i Terres de l'Ebre.

Sectors sanitaris

Els sectors sanitaris són l'àmbit on es desenvolupen i coordinen les activitats de promoció de la salut, prevenció de la malaltia, salut pública i assistència sociosanitària en el nivell d'atenció primària i de les especialitats mèdiques. Els sectors sanitaris estan constituïts per l'agrupació d'àrees bàsiques de salut.

Les Àrees Bàsiques de Salut (ABS):

L'Àrea Bàsica de Salut (ABS) és la unitat elemental de l'organització territorial sanitària de Catalunya. Les ABS o Centres de Salut es delimiten atenent a factors geogràfics, demogràfics, socials, epidemiològics i de vies de comunicació. És en aquest marc geogràfic on treballen els professionals de l'**Equip d'Atenció Primària (EAP)** que desenvolupen les tasques de atenció familiar i comunitària.

El territori de Catalunya es troba dividit en 361 ABS⁷, on cadascuna d'elles engloba varis Centres d'Atenció Primària (CAP).

⁷ Dades 2011

Pel que fa a les equivalències ABS-Municipis cal tenir present que Catalunya té 946 municipis dels quals, 889 tenen tot el terme municipal contingut en una sola ABS. Els 57 restants es troben distribuïts en dos apartats:

- 31 Ciutats en les quals el terme municipal es troba dividit i per tant disposen de més d'una ABS.
- 26 municipis comparteixen una ABS amb d'altres municipis.

5. MARC LEGAL

5.1. Llei de Salut Pública⁸

El 14 d'octubre de 2009 el Ple del Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat la Llei de Salut Pública de Catalunya, i va culminar tot un procés de reforma iniciat l'any 1990 amb la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya (LOSC).

La Llei de Salut Pública 18/2009 té per objectiu el manteniment i la millora de l'estat de salut de la població i les estratègies per aconseguir-ho són la vigilància de la salut pública, la promoció de la salut individual i col·lectiva, la prevenció de la malaltia i la protecció de la salut.

Aborda la salut d'una manera integral, incloent tots els àmbits, fins i tot la salut laboral i la mediambiental. Impulsa el treball interdepartamental i intersectorial i permet estar atent a les situacions de desigualtat en salut per raó de gènere, classe social i grup ètnic.

Estableix eines de col·laboració i cooperació entre les administracions per millorar l'eficàcia i l'eficiència de les seves accions però respectant els seus àmbits competencials. Per exemple, l'Agència de Salut Pública de Catalunya pot ajudar als ajuntaments a prestar els seus serveis mínims en matèria de salut pública per mitjà dels convenis de col·laboració.

5.2 Normativa de Règim Local

Normativa general vigent:

- Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local.
- DECRET LEGISLATIU 2/2003, Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya

➡ Podeu consultar la normativa i enllaços d'interès a la web de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/salutpublica/normativa)

⁸ Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública

6. DIRECTORI DE CONTACTES

Administració local

1. Diputació de Barcelona -Servei de Salut Pública
<http://www.diba.cat/web/salutpublica/default>
2. Federació de Municipis de Catalunya
www.fmcnet.org
3. Associació Catalana de Municipis i Comarques
www.acm.cat
4. Associació de Micropobles de Catalunya
www.micropobles.cat

Administració Autonòmica

1. Departament de Salut
<http://www.gencat.cat/salut/>
2. Agència de Salut Pública de Catalunya
<http://salutpublica.gencat.cat/ca/>
3. Agència Catalana de Seguretat Alimentària
<http://www.gencat.cat/salut/acsa/index.html>
4. Servei Català de la Salut
www10.gencat.cat/catsalut/

Altres departaments de la Generalitat de Catalunya:

1. Departament de Territori i Sostenibilitat

www20.gencat.cat/portal/site/ptop

2. Agència de Residus de Catalunya

www20.gencat.cat/portal/site/arc/

3. Agència Catalana de l'Aigua

<http://aca-web.gencat.cat/aca/>

4. Agència Catalana del Consum

www.consum.cat

Administració Estatal

1. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad

<http://www.msssi.gob.es/>

2. Agència Espanyola de Seguretat Alimentària y nutrición

<http://www.aecosan.msssi.gob.es/>

PART ESPECÍFICA

PART II. INFORMACIÓ ESPECÍFICA DE L'AJUNTAMENT (que aporta l'equip de govern o regidor/a que deixa el càrrec)

La Salut Pública a l'estructura de l'ajuntament

1. ORGANITZACIÓ DEL CONSISTORI. LA SALUT PÚBLICA A L'ESTRUCTURA MUNICIPAL

D'acord amb la normativa de règim local, els ajuntaments es poden dotar d'un *reglament d'organització municipal*. Aquest reglament s'ha de redactar d'acord amb el que estableix la llei i altres normatives d'aplicació, en compliment de l'acord del mateix ajuntament en ple.

L'objecte d'aquest reglament és el següent:

- a) Regular el règim organitzatiu de l'ajuntament.
- b) Regular el funcionament dels òrgans municipals.
- c) Articular els drets i deures dels membres de la corporació.
- d) Instrumentar procediments d'informació i participació ciutadana.

La responsabilitat política en matèria de salut pública pot ser atribuïda a una regidoria específica independent (opció majoritària en els municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona).⁸ També, però, pot ser delegada de forma compartida amb altres àmbits de l'organització municipal.

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa en què s'especifiquen els diferents documents que cal trametre.

Trameti els documents següents:

1. Reglament d'organització municipal (ROM).
2. Organigrama de l'ajuntament.

⁸ Diversos autors. *La gestió municipal de la salut pública. Els ajuntaments de més de 10.000 habitants de la província de BCN*. Fundació Pi i Sunyer, 2010

Full de recollida de dades de l'ORGANITZACIÓ DEL CONSISTORI (1)

Instruccions: indiqueu si disposeu o no dels documents següents i trameteu-los adjunts en cas afirmatiu.

DOCUMENTS	EXISTEIX		NO EXISTEIX
	Existeix	Adjunt	
Reglament d'organització municipal (ROM)	☐	☐	☐
Organigrama de l'ajuntament	☐	☐	☐

Organització Regidoria Salut Pública

2. REGIDORIA DE SALUT PÚBLICA DE L'AJUNTAMENT

La regidoria de salut pública s'ha de dotar d'una d'organització, i de recursos humans i econòmics suficients per poder desenvolupar les polítiques de salut pública, d'acord amb les competències que els municipis tenen assignades.

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa en què s'especifiquen els diferents documents que cal trametre.

Trameti els documents següents:

1. Organigrama de la regidoria de salut pública
2. Relació de llocs de treball i del personal adscrit a la regidoria o que hi col·labori a temps parcial.
3. Pressupost de la regidoria de salut pública. Recursos econòmics i subvencions (per capítols de despesa i ingressos) del darrer any.
4. Convenis anuals vigents (amb d'altres administracions, per exemple Generalitat, Diputació de Barcelona, etc., o amb entitats, per exemple Creu Roja, associacions de veïns, etc.).

Full de recollida de dades de la REGIDORIA DE SALUT PÚBLICA (2)

Instruccions: indiqueu si disposeu o no dels documents següents i trameteu-los adjunts en cas afirmatiu.

DOCUMENTS	EXISTEIX		NO EXISTEIX
	Existeix	Adjunt	
Organigrama de la regidoria de salut pública	☐	☐	☐
Relació de llocs de treball i del personal adscrit a la regidoria o que hi col·labori a temps parcial	☐	☐	☐
Pressupost de la regidoria de salut pública. Recursos econòmics i subvencions (per capítols de despesa i ingressos) del darrer any.	☐	☐	☐
Convenis anuals vigents amb altres administracions o entitats	☐	☐	☐

Planificació i Gestió

3. EINES DE PLANIFICACIÓ I GESTIÓ DE LA REGIDORIA DE SALUT PÚBLICA

La regidoria de salut pública es pot dotar d'instruments per a la planificació i gestió de l'activitat que li és pròpia. Són útils els següents:

- ✓ **Pla de salut municipal.** El Pla de salut municipal és un instrument de planificació en matèria de salut que ha d'integrar, de manera prioritzada, les accions que ha de desenvolupar l'equip de govern amb la finalitat de protegir i millorar la salut de la població. El procés d'elaboració d'aquest Pla ha de ser participatiu. Alguns ajuntaments ja s'han anat dotant en els darrers anys d'aquesta eina.
- ✓ **Catàleg de serveis.** És un document que recull, de manera ordenada i sistemàtica, el conjunt d'activitats, productes i serveis que presta l'ajuntament per preservar, protegir i millorar la salut de la població.
- ✓ **Memòria anual.** L'elaboració d'aquest document ha de ser un objectiu prioritari per a tots els ajuntaments, independentment de la seva grandària. La memòria es el mitjà idoni per donar a conèixer l'activitat desenvolupada i per fer-ne el seguiment de l'evolució amb els anys. És també el document que permet la justificació de possibles subvencions que rebí l'ajuntament. No hi ha una pauta única per a la seva estructura i el seu contingut, però els objectius, els programes i les activitats desenvolupades, juntament amb els recursos utilitzats, han de ser la part bàsica dels continguts.
- ✓ **Projectes i programes** propis de la regidoria. L'actuació en els àmbits de salut pública de l'ajuntament es pot dur a terme per mitjà d'un ampli ventall de programes en competències, com ara les aigües de consum humà, sanitat ambiental, seguretat alimentària i promoció de la salut, que s'adrecen a col·lectius específics o a activitats comunitàries amb l'objectiu de sensibilitzar els ciutadans per millorar els seus estils de vida.
- ✓ **Quadre de comandament.** Per poder fer un bon seguiment de les competències de salut pública i dels programes desenvolupats és de molta utilitat disposar d'un sistema d'informació basat en indicadors vàlids. Aquest conjunt d'indicadors poden ser d'utilitat tant per al diagnòstic dels problemes de salut del municipi com per avaluar la utilitat i l'eficiència dels programes de salut pública. Dotar-se d'aquesta eina pot ajudar a prendre decisions segons criteris objectius (prevalença, eficàcia, factibilitat, i acceptabilitat) i/o polítics. Alhora, permeten identificar àrees o línies de millora.

- ✓ **Protocols i procediments de treball.** Els protocols recullen els objectius i les accions que cal desenvolupar en una determinada àrea o programa. Els procediments descriuen la manera de dur a terme determinades accions, per tal que puguin ser repetides de la mateixa manera, amb una sèrie de passos clarament especificats i que permeten realitzar una ocupació, un treball, una investigació o un estudi correctament. La seva explicitació ajuda a garantir la uniformitat en els sistemes de treball i la continuïtat quan canvien els membres dels equips.
- ✓ **Web.** Recull la informació bàsica del consistori i és una eina de proximitat per als seus habitants. A l'apartat de salut és útil que hi hagi una explicació dels serveis que presten, així com informació per a la millora de la salut de la població. És convenient que hi constin les dades de contacte de la regidoria.

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa on s'especifiquen els diferents documents que cal trametre.

Trameti els documents següents:

1. Pla de salut municipal i Catàleg de serveis, si se'n disposa.
2. La memòria d'activitats del darrer any de la legislatura, si se'n disposa.
3. Programes/projectes.
4. El quadre de comandament amb els indicadors existents al municipi per a la gestió dels serveis de salut pública.
5. Protocols i procediments.
6. Referència de la web del municipi i de l'apartat de salut pública (vegeu la fitxa adjunta).

Full de recollida de dades de les EINES DE PLANIFICACIÓ I GESTIÓ DE LA REGIDORIA DE SALUT PÚBLICA (3)

Instruccions: indiqueu si disposeu o no els documents següents i trameteu-los adjunts en cas afirmatiu.

DOCUMENTS	EXISTEIX		NO EXISTEIX
	Existeix	Adjunt	
Pla de salut municipal	☐	☐	☐
Catàleg de serveis	☐	☐	☐
Memòria activitats any anterior	☐	☐	☐
Programes/projectes	☐	☐	☐
Quadre de comandament	☐	☐	☐
Protocols i procediments	☐	☐	☐

Full de recollida de dades del PORTAL WEB DE L'AJUNTAMENT

Instruccions: completeu el quadre següent.

Adreça web	http://www._____
Direcció URL de l'apartat de salut pública	
Responsable d'actualització i manteniment	
Data de la darrera actualització	
Nombre de visites mensuals	

Projectes i programes de Salut Pública

4. PROJECTES I PROGRAMES PROPIS DE LA REGIDORIA DE SALUT DE L'AJUNTAMENT

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa per poder descriure la situació en la qual es troba cadascun dels àmbits d'intervenció.

Full de recollida de dades dels projectes i programes de la regidoria de salut relacionats amb les AIGÜES DE CONSUM HUMÀ (4)

Competència: aigües de consum humà.

Instruccions: utilitzeu un full per a cada projecte/programa.

Apartat	Descripció
Denominació del programa o projecte	
Objectius	
Any d'inici (si es coneix)	
Pressupost	
Responsable	
Altres regidories implicades	
Persones o entitats de referència de la comunitat relacionades amb el programa/projecte	
Situació actual	
Accions pendents	
Observacions	

Full de recollida de dades dels projectes i programes de la regidoria de salut relacionats amb la SANITAT AMBIENTAL (5)

Competències: control sanitari de piscines d'ús públic, seguretat i salubritat de les platges, prevenció i control de legionel·losi, control dels animals peridomèstics i de les plagues, control sanitari d'establiments que duen a terme pràctiques de tatuatge i pírcing.

Instruccions: utilitzeu un full per a cada projecte/programa.

Apartat	Descripció
Denominació del programa o projecte	
Objectius	
Any d'inici (si es coneix)	
Pressupost	
Responsable	
Altres regidories implicades	
Persones o entitats de referència de la comunitat relacionades amb el programa/projecte	
Situació actual	
Accions pendents	
Observacions	

Full de recollida de dades dels projectes i programes de la regidoria de salut relacionats amb la SEGURETAT ALIMENTÀRIA (6)

Competències: comerç minorista i de restauració, producció d'aliments d'àmbit local i transport urbà d'aliments.

Instruccions: utilitzeu un full per a cada projecte/programa.

Apartat	Descripció
Denominació del programa o projecte	
Objectius	
Any d'inici (si es coneix)	
Pressupost	
Responsable	
Altres regidories implicades	
Persones o entitats de referència de la comunitat relacionades amb el programa/projecte	
Situació actual	
Accions pendents	
Observacions	

Full de recollida de dades dels projectes i programes de la regidoria de salut relacionats amb la PROMOCIÓ DE LA SALUT (7)

Competències: intervencions que permetin millorar el control sobre la salut dels individus i poder obtenir una millor qualitat de vida (xerrades, campanyes de sensibilització, etc. relacionades amb l'alimentació saludable, la prevenció d'accidents i d'addiccions, la salut mental i la millora de l'entorn, entre d'altres).

Instruccions: utilitzar un full per a cada projecte/programa.

Apartat	Descripció
Denominació del programa o projecte	
Objectius	
Any d'inici (si es coneix)	
Pressupost	
Responsable	
Altres regidories implicades	
Persones o entitats de referència de la comunitat relacionades amb el programa/projecte	
Situació actual	
Accions pendents	
Observacions	

Altres programes amb participació de Salut Pública

5. PROJECTES I PROGRAMES D'ALTRES REGIDORIES, AMB IMPACTE SOBRE LA SALUT, EN ELS QUALS ESTIGUI IMPLICADA LA REGIDORIA DE SALUT PÚBLICA

Ja s'ha fet esment prèviament en aquest document de la importància dels factors socials i ambientals com a determinants per a la salut de les persones. Les polítiques urbanístiques, mediambientals, culturals, esportives, educatives, etc., tenen o poden tenir un impacte sobre la salut. Per això, una tasca rellevant que ha de desenvolupar la persona que tingui responsabilitats polítiques en un ajuntament és la d'incorporar la perspectiva de la salut en les diferents polítiques sectorials que impulsi (o desenvolupi) l'ajuntament, mitjançant la col·laboració i el treball transversal amb les altres regidories.

És convenient tenir recollida la informació d'aquells programes/projectes en què estigui implicada la regidoria. Per tal de facilitar la recollida de dades es recomana utilitzar una fitxa per a cada programa/projecte en què es participi.

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa per poder descriure els programes/projectes en els quals estigui implicada la regidoria.

Full de recollida de dades dels PROJECTES I PROGRAMES D'ALTRES REGIDORIES, AMB IMPACTE SOBRE LA SALUT (8)

Instruccions: utilitzeu un full per a cada projecte/programa.

Apartat	Descripció
Denominació del programa o projecte	
Regidoria que l'ha impulsat	
Objectius	
Pressupost	
Responsable	
Altres regidories implicades	
Persones o entitats de referència de la comunitat	
Situació actual	
Accions pendents	
Observacions	

Recursos del municipi en matèria de Salut

6. RECURSOS DEL MUNICIPI EN MATÈRIA DE SALUT

És important conèixer els recursos i serveis assistencials i de salut pública del municipi per tal de poder desenvolupar esforços sinèrgics en l'atenció a la salut i el benestar de la població i poder fer efectiva la participació de l'ajuntament en el govern territorial de salut.

Es recomana disposar de la informació bàsica dels serveis i recursos següents, tant dels que estiguin ubicats en el municipi com dels que siguin de referència:

- Consultoris i farmàcies
- Centres d'atenció primària
- Hospitals de referència pel municipi
- Centres de salut mental
- Centres d'atenció a les drogodependències
- Altres centres d'atenció especialitzada
- Centres sociosanitaris

També es recomana recopilar la informació relativa a la xarxa d'abastament d'aigua de consum humà.

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa per poder descriure els recursos i serveis en matèria de salut de què disposa el municipi.

Full de recollida de dades dels RECURSOS DEL MUNICIPI EN MATÈRIA DE SALUT (9)

Instruccions: utilitzeu un full per a cada recurs/servei.

Apartat	Descripció
Nom	
Titularitat	
Nivell assistencial (*)	
Responsable	
Adreça	
Telèfon	
Relació o àmbits de col·laboració amb l'ajuntament	

- (*) Nivell assistencial:
1. Centre d'atenció primària
 2. Centre d'atenció especialitzada
 3. Centre hospitalari
 4. Altres (especifiqueu quins)

Entitats

7. ENTITATS/GRUPS MÉS RELLEVANTS DEL MUNICIPI/COMARCA RELACIONATS AMB LA REGIDORIA DE SALUT PÚBLICA

El moviment associacionista local està molt arrelat a Catalunya. Les entitats representatives de la societat civil organitzada desenvolupen una tasca social cabdal en àmbits molt diversos que els ajuntaments poden recolzar i aprofitar per complementar les seves polítiques.

Associacions de defensa dels consumidors, de defensa dels drets de les dones, de comunitats d'immigrants, entitats culturals, esportives, de protecció del medi ambient, etc., poden tenir un paper molt positiu per promoure estils de vida saludables i millorar la cohesió social.

Alguns ajuntaments han creat els consells de salut, que són un instrument de participació ciutadana, amb l'objectiu d'estimular i canalitzar la participació de la ciutadania i de les seves associacions en la gestió estratègica dels afers relatius a l'àmbit de la salut.

Per tal de facilitar la recollida de dades s'inclou una fitxa per poder descriure les entitats i els grups rellevants que hi ha al municipi.

Full de recollida de dades d'ENTITATS/GRUPS RELLEVANTS (10)

Instruccions: utilitzeu un full per a cada entitat/grup.

Nom	
Tipus d'entitat	
Responsable	
Persona de contacte	
Àmbits de col·laboració	
Subvenció municipal	☐ Sí quantitat: _____ ☐ NO
Observacions	

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Atenció
a les Persones**

Servei de Salut Pública

Recinte Llars Mundet. Edifici Serradell Trabal, 2a
Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel 934 022 468

s.salutp@diba.cat · www.diba.cat/salutpublica